

ראש השנה

חידוק און עצות ווי אזוי אויסצונען די הייליגע טעג פון ראש השנה, און זוכה זיין צו א גוט געבענטשט יאר.

טראכט גוט

וויסן זאלסטו מיין ליבער טייערער ברודער, ווען עס קומט ראש השנה דארף מען זיך זייער קאנצענטרירן צו טראכטן גוטע מחשבות, אז דער אייבערשטער גייט אונז זיכער העלפן און אונז פארשרייבן א גוטע זיסע יאר, ווייל אז מען טראכט גוט, מען טראכט אז די יאר הבא עלינו לטובה וועט זיין גאר א געשמאקע יאר מיט ישועות און רפואות - וועט זיין גוט, און עס וועט זיין געשמאק, גוט און זיס, און דעריבער האט דער הייליגער רבי אונז זייער אנגעזאגט (שיחות הר"ן, סימן כא), אז ראש השנה זאל מען נאר טראכטן פאזעטיווע מחשבות, עיין שם.

דעריבער ליבער ברודער, שטארק זיך און טראכט אז די יאר גייט זיין א גוטע יאר, דער אייבערשטער גייט מיר העלפן, דער אייבערשטער גייט מיר ארויסנעמען פון מיינע פראבלעמען, און אויף די פראבלעמען וואס זעט מיר אויס אויף זיכער אז דאס גייט זיך נישט טוישן און דאס וועט שוין בלייבן - אויף די פראבלעמען וועט דער אייבערשטער מיר העלפן; און ווען דו טינקסט איין די חלה און עפל אין די האניג, זאלסטו ארויסזאגן אז עס קומט א זיס יאר, און אזוי זאלסטו טראכטן און זאגן ביי אלע סימנים וואס מען עסט: "עס קומט א זיס יאר, דער אייבערשטער גייט זיכער העלפן"; ווייל

אלעס איז אין דעם אנגעהאנגען, אלעס איז אין די מח-מחשבה, וואו די מחשבה איז, פון וואס מען טראכט - דארט איז דער גאנצער מענטש; זאלסטו זיך היטן פון די נעגעטיווע מחשבות און זאלסט חזר'ן צו זיך: 'עס קומט א זיסע יאר, דער אייבערשטער איז דא, דער אייבערשטער היט מיר, ער גייט מיר ארויסנעמען פון אלע פראבלעמען; וועסטו זוכה זיין צו א שנה טובה ומבורכת, און צו א כתיבה וחתימה טובה.

נישט רעדן

טייערער ברודער, הארציגער חבר, ראש השנה דארף מען זיך זייער היטן דאס רעדן, ווייל ראש השנה טוט מען משפט'ן דעם מענטש אויף אלעס וואס וועט פאסירן מיט אים די גאנצע יאר, און דער הייליגער רבי האט אונז מגלה געווען (לקוטי מוהר"ן חלק א, סימן קיג) פון הייליגן בעל שם טוב זכותו יגן עלינו, אז איידער מען איז גוּזר א גזירה אויפן מענטש, פֿרעגט מען דעם מענטש אליינס וואס מען זאל אים משפט'ן, און דער מענטש פסק'נט זיך אליינס; נאר מען דארף פארשטיין, ווער וועט זיך דען אליינס משפט'ן אויף שלעכט? זאגט דער הייליגער בעל שם טוב, מען שמועסט פון אנדערע מענטשן און מען פֿרעגט דעם מענטש: 'וואס האלטסטו? וואס דארף מען טון מיט יענעם מענטש וואס האט געטון די און די זאך?' און דער מענטש פסק'נט: 'איך האלט אז מען דארף אים

שלאגן, און באקלאפן די ביינער' וכו'ומה, און דער מענטש כאפט נישט אז ער האט זיך אליינס גע'פסק'נט, און דער אייבערשטער גייט יעצט טון מיט אים וואס ער אליינס האט גע'פסק'נט.

על כן ליבער ברודער, געב זיך אכטונג נישט צו רעדן אויף אנדערע, און פון אנדערע, א גאנץ יאר זאלסטו נישט רעדן פון אנדערע מענטשן און זיכער נישט יעצט ראש השנה ווען (ראש השנה לב): "ספרי חיים וספרי מתים פתוחים", און מען איז דן יעדן מענטש; און ערליכע אידן פירן זיך צו מאכן א תענית דיבור ראש השנה, און אז דיר איז דאס שווער צו טון, זאלסטו אבער ביים דאווענען נישט רעדן, און אויף א גאנץ יאר זאלסטו מאכן - ווען מען דאווענט - א תענית הדבור; וועסטו זען א גרויסע ישועה אין די זאך וואס דו דארפסט.

מענטשן דערציילן וואונדערליכע מעשיות ווי זיי זענען ארויסגעקראכן פון שווערע יסורים און פארקניפטע צרות דורך זיך מקבל זיין נישט צו רעדן ביים דאווענען; איך זאג דיר צו, אז דו וועסט נעמען אויף זיך נישט צו רעדן ביים דאווענען און זיכער ראש השנה ביים דאווענען, בפרט ביי תפילת מוסף, וואס מען הערט שופר בלאזן, און די ברכת שופר גייט אויף אלע תקיעות, איז דאך דאס רעדן א הפסק; וועסטו זען א גרויסע ישועה, ניסים וועט פאסירן, דו וועסט האבן א זיסע ליכטיגע יאר מיט אלע ברכות.

זיין פרייליך

ליבער ברודער, הארציגער חבר, ראש השנה דארף מען זיין פרייליך, און אויף דארף מען ראש השנה וויינען צום אייבערשטן (שיחות הר"ן, סימן כא), וואס די ביידע זאכן גייען אינאיינעם; ווייל מיר פרייען זיך אז דער אייבערשטער הערט אויס אונזער געוויין, און נעמט אן אונזער תשובה, און

דער הייליגער אריז"ל זאגט, אז אין די הייליגע טעג איז זייער גוט צו וויינען צום אייבערשטן, און ווען עס כאפט אן א שטארקע ציטער און מען פלאצט אויס אין א געוויין, איז א סימן אז אין די מינוטן איז מען דן דעם מענטש, ואף על גב דאיהי לא חזי, מזלי' חזי; איז וואויל פאר דעם מענטש וואס ניצט אויס די הייליגע טעג זיך אויסצואוויינען פארן אייבערשטן, און מיט תשובה טון און מיט גוטע קבלות.

וויסן זאלסטו, די קליפות און די סטרא אחרא קענען נישט נעמען די הייליגע טעג, ביי זיי איז דאס די ערגסטע צייט, ווייל זייער גאנצע ארבעט פון א גאנץ יאר ווערט אויס, זיי ארבעטן שווער אראפצואווארפן דעם מענטש אין עבירות רחמנא לצלן, זיי זענען מכשיל דעם מענטש מיט פוגם זיין אין מידת יסוד, און ווען עס קומט די הייליגע טעג, זיי זעען ווי אלע אידן קומען צום אייבערשטן מיט הכנעה, מיט א צעבראכן הארץ און וויינען און בעטן: "אבינו מלכנו", אונזער טאטע דער קעניג פון די וועלט, 'החזירנו בתשובה שלמה לפניה', מיר ווילן תשובה טון, 'סלח ומחל לכל עונותינו', זיי אונז מוחל אויף אונזערע זינד...", דאס איז פאר זיי די ערגסטע צייט; וואס טוען זיי? זיי קומען מיט ליגנט, מיט אכזריות, זיי ברענגען מחשבות פון יאוש, אז מען זאל שפירן ווי מען איז שוין דערנאך, זיי צעקלאפן דעם מענטש, מען זאל טראכטן: 'וואס האב איך תשובה צו טון, פארזארג האב איך אויף תשובה געטון, פארזארג האב איך אויף געמאכט קבלות און גארנישט, צוריק צום אלטן וכו' וכו'; ליבער ברודער, הער זיך נישט צו צו דעם, די מחשבות פון יאוש איז סם המות, דאס איז פונעם סמ"ך מ"ם, דאס איז שקר, ווייל אפילו אויב מען איז געפאלן אין עבירות, קען מען זיך פון דארט צוריק קערן צום אייבערשטן,

און אויב מען טוט תשובה, מען לאזט אפ די שלעכטס, און מען איז מקבל פונדאסניי צו זיין אן ערליכער איד, און צו גיין בדרך התורה, זיך נישט אנועקירן פונעם שלחן ערוך, און מען וויינט זיך אויס צום אייבערשטן, נעמט אים דער אייבערשטער צוריק מיט די גרעסטע ליבשאפט; וואויל איז דעם מענטש וואס איז זיך נישט מייאש און מאכט פרישע גוטע קבלות, וועט ער זוכה זיין צו א כתיבה וחתמה טובה, א גוט געבענטשט יאר.

המלך

ביים דאווענען ראש השנה, ביי תפילת שחרית, הייבט דער בעל תפלה אן מיט א תנועה פון התעוררות און ליבשאפט, און ער שרייט אויס: "המלך", און די גאנצע עולם ענטפערט הויף: "המלך", ווייל יעצט ראש השנה טוט מען קעניגן דעם אייבערשטן אויף די גאנצע וועלט.

דערפאר, ווען דער בעל תפלה הייבט אן זינגען די הייליגע תנועה: "אה אה...", זאלסטו זיך איינרוקלען אינעם טלית און זיך גוט אויסוויינען צום אייבערשטן און ארייננעמען אין דיר אז "המלך", דער אייבערשטער איז דער קעניג, דער אייבערשטער פירט אלעס, ער טוט אלעס, ער מאכט אלעס, און דו זאלסט לעבן מיט דעם, אזוי וועסטו מער קיינמאל נישט אריינפאלן אין פעס, ווייל דאס וואס א מענטש פאלט אריין אין א פעס - דאס איז ווען ער פארגעסט פונעם אייבערשטן, ער פארגעסט אז די וועלט האט א בעל הבית, א קעניג און א פירער וואס פירט און טוט ווי אזוי ער וויל, און ווען מען פארגעסט פונעם אייבערשטן פאלט מען אין די עקלדיגע עבירה פון פעס, מען רעגט זיך אויף די ווייב, מען שרייט אויף די ווייב, מען פערסט זיך אויף די קינדער, מען שרייט און מען שלאגט זיי השם ישמרינו.

על כן ליבער ברודער, א גאנץ ראש השנה זאלסטו נאר בעטן אויף דעם, אויף 'המלך', אז דו זאלסט זוכה זיין צו לעבן מיטן אייבערשטן, און ווען עס קומט צו די תפלה פון: "ויידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו", זאלסטו זיך אפנוואשן דיין פנים מיט טרערן און בעטן דעם אייבערשטן: "הייליגער באשעפער - ווען? ווען? ווען וועל איך שוין זוכה זיין צו לעבן מיט די אמונה, און געדענקען 'השם אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה', אז קיינער קען מיר נישט געבן עשירות, און קיינער קען מיר נישט אנועק נעמען אפילו א פרוטה, נאר אלעס איז פונעם אייבערשטן"; און יעדעס מאל וואס דו זאגסט 'המלך' - זאלסטו זיך געבן א שטארקע בענק צום קעניג, און זיך פרייען אז מיר זענען פונעם הייליגן פאלק ישראל וואס מיר דינען דעם אייבערשטן.

שיר המעלות

דער הייליגער אר"י הקדוש האט מגלה געווען אז אין די צען טעג פון ראש השנה ביז נאך יום הקדוש זאל מען זאגן צווישן ישתבח און יוצר אור קאפיטל ק"ל: "שיר המעלות ממעמקים", און דורכדעם גייט מען ארויס פון אלע שלעכטס, ווייל דורכדעם וואס מען בעט זיך 'ממעמקים קראתיך השם', מען שרייט צום אייבערשטן מעמקא דלבא, פון די טיפעניש פון הארץ, איז מען זוכה אז מען טרעפט די וועג ארויס.

על כן בעט איך דיר זייער, ווען דו זאגסט דעם קאפיטל זאלסטו זיך גוט אויסבעטן און דו זאלסט זיך שטילערהייט מתוודה זיין אויף אלע עבירות אין וואס דו ביסט נכשל געווארן די יאר, יעדע פסוק זאלסטו זאגן מיט גרויס פוננה, און זאג צו פארן אייבערשטן אז דו גייסט מער נישט טון קיין עבירות, און אז דו גייסט די יאר נאר טון

ל'בבך, וואס קומט פון א'ת ל'בב זרעך, דורך פוגם זיין בברית רחמנא לצלן, זאלסטו ארויסזאגן בפה מלא: "הייליגער באשעפער, איך בין יעדן מוחל, איך האב אויף קיינעם נישט קיין תרעומות, און איך בעט דיר הייליגער באשעפער העלף מיך איך זאל קענען האבן א ריינע הארץ, נישט האבן קיין פיינטשאפט אויף קיין שום איד".

שוֹפָר

דער עיקר פון ראש השנה איז תקיעת שופר, ווייל ווען מען בלאזט שופר דרייען זיך איבער אלע וועלטן צו רחמים וחסדים, אזוי ווי די הייליגע חכמים זאגן (ויקרא כט, ג), ווען אידן בלאזן שופר גייט דער אייבערשטער אראפ פון פסא דין צו די פסא רחמים, די גאנצע וועלט ווערט אנגעפילט מיט רחמים וחסדים; על כן זאלסטו אויסניצן די הייליגע מינוטן פון שופר בלאזן, און אז דו קענסט זיך טובלען איז זיכער פדאי, און אז עס איז נישטא קיין מקנה אין דיין שול זאלסטו ענדערש בלייבן אין שול און זיך אנגרייטן מיט קאפיטלעך תהלים און מיט זאגן די שטיקלעך זוהר, און מיט אייגענע תפלות, און צווישן די תקיעות זאלסטו זיך מתוודה זיין; דעמאלט זענען אלע הימלען אפן, עס איז דא א גרויסע התעוררות אין אלע הימלען, די שופר טוט דערמאנען די זכות פון עקדת יצחק, די מסירות נפש פון די אבות הקדושים אברהם, יצחק און יעקב.

ליבער ברוךער, זיי יעדן איינעם מוחל, וועט דער אייבערשטער זיך אויף מוחל זיין, מיר דארפן דאך אויך מען זאל אונז מוחל זיין, און אז מיר זענען יעדן איינעם מוחל - וועט מען אונז אויך מוחל זיין און אונז פארשרייבן א גוט געבענטשט יאר, און צו המתקת הדינים, און צו אלע ישועות ורפואות.

גוטע זאכן, מצוות און מעשים טובים, ווייל יעצט ווען דו זאגסט די קאפיטל איז א גרויסע עת רצון אין הימל, און דער אייבערשטער וועט דיר מוחל זיין אויף אלע דיינע עבירות, אזוי ווי די קאפיטל ענדיגט זיך: "והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו".

תקיעת שופר דרשה

עס איז א מנהג ישראל, איידער מען גייט בלאזן שופר - זאגט דער רב אדער דער ראש החבורה - א תקיעת שופר דרשה, אויפצואוועקן די מענטשן פון זייער שלאף, און די גדולי הצדיקים פירן זיך צו מעורר זיין אלע תלמידים זייערע זיי זאלן ארויסנעמען די פיינטשאפט פון הארץ וואס מען האט אויף א צווייטן איד, און ביי מוהרא"ש אין בית המדרש, פלעגט מוהרא"ש וויינען אויפן קול און זיך בעטן ביי אלעמען מען זאל זיך איבערבעטן און זיך מוחל זיין איינער דעם אנדערן, מוהרא"ש האט אויסגערופן מיט בכיות עצומות, אויב איז דא איינער אין שול וואס האט פיינט א צווייטן, בעט ער ברחמים ער זאל ארויסגיין פון בית המדרש, ווייל דאס איז מעכב די תפלות און די תיקונים.

על כן, בעט איך דיר ליבער ברוךער, יעצט פאר מען גייט בלאזן שופר זאלסטו זיך מישב זיין און ארויסנעמען פון הארץ אלע מחלקת און שנאה, ווייל דער הייליגער אר"י הקדוש זאגט אז די ווארט שופר"ר קומט ארויס פונעם פסוק (דברים כט, יז): "פן יש בכם שרש פרה ראש ו'לענה"; לכאורה, וואס האט די פסוק מיט די מצוה פון שופר? נאר מוהרא"ש זאגט, אז יעצט ווען מען בלאזט שופר דארף מען ארויסנעמען פון זיך די שרש פרה ראש ולענה, ווי רש"י זאגט דארט: "מפרה ומרבה רשע בקרבכם", די רשעות וואס ליגט באהאלטן אין הארץ, פון פיינט האבן א צווייטן איד.

יעצט ביי תקיעת שופר, ווען מען גייט זיך מלן, מען גייט ארויסנעמען די פארשטאפטע הארץ, א'ת

